

רע"פ 2384/18 - ניב דורה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 2384/18

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

ניב דורה

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז לוד, מיום 4.2.2018, בעפ"ת 8837-01-17, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: א' טל - נשיא, ו' מרוז; ו-ז' בוסתן

בשם המבקש:

עו"ד משה גיל

בשם המשיבה:

עו"ד איתמר גלבפיש

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' הרכב השופטים: א' טל - נשיא; ו' מרוז; ו-ז' בוסתן), בעפ"ת 8837-01-17, מיום 4.2.2018. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקוה (כב' השופטת ר' רז), בגמ"ר 6118-12-14, מיום 10.5.2016; ומיום 22.11.2016.

רקע והליכים קודמים

עמוד 1

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום לבית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה, המייחס לו גרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש]. מעובדות כתב האישום עולה, כי בתאריך 27.9.2014, בשעה 07:00 או סמוך לכך, נהג המבקש בכביש 4 מדרום לצפון. ביממה שקדמה לנסיעה, ישן המבקש, לסירוגין, ארבע שעות בלבד, ובמשך כ-10 השעות שקדמו לנסיעה, בילה המבקש עם חבריו וישן שעה אחת בלבד, בין השעות 05:00-06:00 בבוקר. תנאי הדרך במהלך הנסיעה היו טובים: המדובר בכביש אספלט תקין ויבש; שדה הראיה בכיוון נסיעת המבקש היה 394.60 מטרים לפחות; שרר במקום אור יום; והיה מזג אוויר נאה וראות טובה. באותן נסיבות, רכב המנוח באופניים בשול הימני של הכביש ועבר את צומת פרדסיה. מכתב האישום עולה, כי במהלך נהיגת המבקש, במרחק של כ-800 מטרים לאחר צומת פרדסיה, סטה המבקש מהנתיב הימני בו נסע אל נתיב שמאל ומשם חזרה לנתיב ימין, "כשהוא ממשיך בסטייה אל השול, כל זאת ללא סיבה מוצדקת, או נראית לעין". בעודו נוסע בשול, התנגש המבקש עם חזית רכבו בחלק האחורי של אופני המנוח (להלן: התאונה), וכתוצאה מכך, נפגע המנוח משמשת חזית הרכב ומגג הרכב, והוטל למרחק של כ-54 מטרים. כתוצאה מהתאונה נגרמו למנוח פציעת ראש, דימום מסיבי, פגיעות בטן, חזה, אגן וגפיים, ו"מותו נקבע במקום או סמוך לאחר מכן". על פי כתב האישום, במעשיו המתוארים, גרם המבקש בנהיגתו הרשלנית למותו של המנוח. כתב האישום מייחס למבקש את "פרטי הרשלנות" הבאים, במצטבר או לחלופין: נהיגה ברכב, לאחר שבמהלך היממה שקדמה לתאונה ישן המבקש "שעות בודדות בצורה בלתי רציפה", ובמהלך הלילה שקדם לתאונה בילה עם חבריו וישן כשעה אחת בלבד; סטייה בין נתיבים, שקדמה לסטייה לשול הכביש והסטייה לשול, "ללא כל סיבה מוצדקת"; אי-הבחנה של המבקש במנוח; והעובדה שהמבקש "לא נהג כפי שנהג מן היישוב היה נוהג בנסיבות העניין".

3. ביום 10.5.2016, הורשע המבקש, לאחר שמיעת הוכחות, בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום. באותו יום, הורה בית המשפט לתעבורה לשירות המבחן לערוך תסקיר בעניינו של המבקש.

4. מתסקיר שירות המבחן עולה, כי המבקש הינו חייל רווק כבן 21 שנים, המשרת בשירות סדיר, ה"מנהל אורח חיים נורמטיבי", כאשר תאונת הדרכים מהווה אירוע חריג באורחות חייו. שירות המבחן התרשם מכך שהמבקש "מחזיק בערכים נורמטיביים, בעל תפיסה פרו חברתית הפועל למימושה". מתסקיר המבחן עולה עוד, כי המבקש הביע צער עמוק על תוצאות התאונה והביע אמפתיה וכאב כלפי המנוח ומשפחתו. אירוע התאונה "טלטל את עולמו" של המבקש ונחוזה על ידיו כטראומה, אשר לה השלכות פיזיות ורגשיות עליו, אותן הוא מתקשה להכיל. שירות המבחן העריך, כי קיים סיכון להתדרדרות במצבו הנפשי של המבקש וכי קיים צורך במהלך טיפולי מתמשך, "לעיבוד הטראומה". שירות המבחן הדגיש, כי עונש מאסר לריצוי בפועל, יביא ל"נסיגה" במצבו הנפשי של המבקש, "יקטין את סיכויי שיקומו", ואף יקטע את שירותו הצבאי. נוכח זאת, המליץ שירות המבחן להשית על המבקש עונש מאסרו שירוצה בעבודות שירות, אותו יוכל המבקש לבצע לאחר שחרורו משירות צבאי, בנוסף לשילובו בקבוצה טיפולית.

5. ביום 22.11.2016, גזר בית המשפט לתעבורה את דינו של המבקש. בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם בעניינו של המבקש, התייחס בית המשפט לתעבורה, בין היתר: לפגיעה "בערך העליון של השמירה על החיים", אשר מחייבת ענישה הולמת בדרך של מאסר בפועל; לצורך להרתיע את הציבור ולהבהיר, כי "הנהוג ברשלנות ומקפד חיים צפוי לענישה מחמירה", וזאת על מנת להילחם בנגע תאונות הדרכים; למדיניות הענישה הנוהגת, אשר לרוב כוללת רכיב של מאסר לריצוי בפועל; לרף הרשלנות הגבוה בהתנהלות המבקש עובר לתאונה; ולחוסר ערנות ועייפות של המבקש. בית המשפט לתעבורה קבע את מתחם העונש ההולם במנעד שבין 10 חודשים לבין 20 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

ופסילה למשך שנים. בבואו לגזור את עונשו בגדרי המתחם, התייחס בית המשפט לתעבורה לאמור בתסקיר המבחן; לאופיו החיובי של המבקש, כעולה מעדות מפקדיו ומחנכו בבית הספר; לנסיבותיו האישיות והמשפחתיות של המבקש; ולמצב הנפשי בו שרוי. חרף ההשפעה הקשה הצפויה למבקש מעונש מאסר בפועל, דחה בית המשפט את המלצת תסקיר המבחן להשית על המבקש עבודות שירות בתום שירותו הצבאי ולשלבו בקבוצה טיפולית. זאת, מאחר ש"המחיר הבלתי נסבל של תאונות הדרכים בגביית חיי אדם מחייב ענישה קשה גם כאשר המורשע הינו אדם נורמטיבי שברשלנותו במקרה אחד גרם לתוצאה הקשה". לבסוף, השית בית המשפט לתעבורה על המבקש 13 חודשי מאסר לריצוי בפועל; פסילת רישיונו למשך 15 שנים; מאסר על תנאי של שנה, למשך 3 שנים, לבל יעבור מיום שחרורו עבירת נהיגה בזמן פסילה או גרימת מוות ברשלנות; והתחייבות כספית בסך 30,000 ₪, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירה בה הורשע או נהיגה בזמן פסילה. בית המשפט לתעבורה החליט שלא להשית על המבקש תשלום פיצויים לנוכח גילו הצעיר של המבקש והיותו חייל בשירות סדיר.

6. המבקש הגיש ערעור לבית משפט המחוזי, אשר נסב הן על הכרעת דינו והן על גזר דינו. ביום 4.2.2018, לאחר בחינת מקיפה של הכרעת הדין והראיות עליה היא מתבססת, דחה בית המשפט המחוזי ערעור המבקש על הכרעת הדין. בהמשך, דחה בית המשפט המחוזי את עתירתו של המבקש לקצר את עונשו לכדי 6 חודשים אשר ירוצו בעבודות שירות ולקצר את תקופת פסילת רישיונו באורח משמעותי. בית המשפט המחוזי סבר, כי העונש "מאזן נכונה בין המחיר האישי שעליו [המבקש] לשלם לבין התוצאה הטרגית שהורשע בגרימתה". עוד הוסיף וקבע בית המשפט המחוזי, כי לאור ריבוי תאונות הדרכים, ובפרט אלו שנגרמות על ידי צעירים אשר נוהגים בתום בילוי, "עייפים ומותשים", יש מקום למדיניות ענישה חמורה ומרתיעה, המבטאת "את שיקולי ההלימה וההרתעה, ואת העדפת שמירת חיי אדם על פני שיקולים אישיים וסיכויי שיקום של המערער [המבקש]".

הבקשה לרשות ערעור ותגובת המשיבה

7. בבקשת רשות הערעור המונחת לפניי, משיג המבקש על חומרת עונשו, ועותר "להתערב בכל רכיבי הענישה אשר הוטלו בגזר הדין". בפרט עותר המבקש להעמיד את עונשו על 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות, חלף עונש המאסר בפועל שהושת עליו, שמשכו 13 חודשים. המבקש טוען, כי עניינו מצדיק הענקת רשות ערעור "בגלגול שלישי" מחשש לעיוות דין שנגרם לו ומשיקולי צדק החלים בעניינו. המבקש טוען, כי יש לקבל את המלצת שירות המבחן להשית עליו שישה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, ולדידו יש לתת משקל משמעותי לנסיבותיו האישיות, ובפרט לגילו הצעיר והצטיינותו במהלך שירותו הצבאי. לטענת המבקש, שגה בית המשפט לתעבורה, שעה שלא העניק משקל של ממש לנסיבות שפורטו על ידו, מהנימוק כי מרבית הנאשמים בעבירות דומות מקיימים אורח חיים נורמטיבי. המבקש הציג פסקי דין בהם הוקל עונשם של מי שהורשעו בגרימת מוות בנהיגה רשלנית לעונש של עבודות שירות. עוד נטען על ידי המבקש, כי הנזק הכרוך במאסרים קצרים עולה על התועלת, בפרט בקרב נאשמים "שאינם בעלי דפוס התנהגותי עברייני מובהק".

8. לעמדת המשיבה, אין מקום ליתן למבקש רשות ערעור, היות שעניינו אינו מעלה שאלה משפטית בעלת חשיבות משפטית או ציבורית אשר חורגת מעניינם של הצדדים, כאשר הבקשה מתמקדת בנסיבותיו האישיות של המבקש. בנוסף, עונשו של המבקש "אינו חורג כלל ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות". לגופן טענות

המבקש, סבורה המשיבה כי אין להקל בעונשו, מאחר שרמת הרשלנות הגבוהה שאפיינה אותו מצדיקה עונש מאסר לריצוי בפועל, כאשר עונשו של המבקש "עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנוהגת בתאונות קטלניות מסוג זה". המשיבה הוסיפה וטענה, כי הלכה היא שבעבירות גרם מוות ברשלנות, "אין מייחסים משקל רב לנסיבותיהם האישיות של מבצעי העבירות - אנשים המקיימים אורח חיים נורמטיבי", וכי מדיניות הענישה בעבירות אלו, ככלל, הינה מאסר מאחורי סורג ובריא. לטענת המשיבה, העונש שהוטל על המבקש הולם את דרגת הרשלנות הגבוהה בה נהג; את תוצאת התאונה; "את חוסר לקיחת האחריות מצד המבקש"; ואת מדיניות הענישה הנוהגת, ומאזן שיקולים אלה אל מול נסיבותיו האישיות של המבקש.

דיון והכרעה

9. הלכה מקדמת דנא היא, כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה והיא שמורה למקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או למקרים בהם מתעורר חשש מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 2054/18 רבאיעה נ' מדינת ישראל (12.03.2018); רע"פ 10059/16 בדיר נ' מדינת ישראל (14.3.2017)). עיקר טענותיו של המבקש נוגעות לחומרת עונשו. כידוע, טענות שעניינן מידת העונש, לא יצדיקו, ככלל, מתן רשות ערעור, אלא במקרים בהם העונש חורג באורח קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת והראויה בעבירות דומות (רע"פ 1910/18 ארז חבושה נ' מדינת ישראל (20.3.2018); רע"פ 501/16 ראובן פישמן נ' מדינת ישראל (24.1.2016)). **לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, סבורני כי היא אינה עומדת באמות המידה הללו.** הבקשה נסבה על עניינו הפרטי של המבקש, הא ותו לא, ולא מצאתי כי קיים חשש לעיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש, חרף נסיבותיו האישיות, אשר לא נעלמו מעיני הערכאות הקודמות. אוסיף עוד, כי העונש שהושת על המבקש אינו סוטה כהוא זה ממדיניות הענישה הנוהגת בנסיבות דומות, ובוודאי שאין מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות זו. אשר על כן, דין הבקשה להידחות.

10. למעלה מן הצורך, אתייחס בקצרה לגופן של טענות. בית משפט זה עמד על שלושה שיקולי הענישה בעבירות של גרם מוות ברשלנות בתאונות דרכים, כמפורט להלן:

"האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם על-ידי אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות" (ע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל (16.11.2009); וראו גם החלטותי ברע"פ 1267/18 מוחמד אבו סביתאן נ' מדינת ישראל (28.2.2018); וברע"פ 9909/17 מאיר דרויש נ' מדינת ישראל (1.1.2018)).

11. ובחזרה לעניינו של המבקש. אציין, בראש ובראשונה, כי מקובלת עליי הקביעה לפיה דרגת רשלנותו של המבקש הייתה גבוהה. המבקש נהג ברכב לאחר יממה בה ישן שעות ספורות, לסירוגין, ואין ספק כי היה נתון במצב של עייפות רבה. המבקש סטה לשול הדרך ופגע במנוח, "למרות קיומם של תנאים שאפשרו לו להבחין במנוח", כפי שנקבע על ידי הערכאות הקודמות. בעניינו של המבקש, יושמה כראוי ההלכה לפיה בעבירות של גרימת מוות ברשלנות, יינתן לנסיבותיו האישיות של הנאשם משקל פחות מאשר בעבירות אחרות, שכן, למרבה הצער ודאבון הלב, גם אנשים

נורמטיביים נכשלים בעבירה זו. הדברים נאמרים ביתר שאת בעניינו של המבקש, לאור המגמה המדאיגה של תאונות קשות שבהן מעורבים צעירים, הנוהגים בתום בילוי לילי ולאחר שישנו שעות מועטות בלבד. לאור האמור, צדקו הערכאות הקודמות כאשר השיתו על המבקש עונש מאסר בפועל, וזאת בין היתר על מנת לשרת את גורם ההרתעה, לשם התמודדות עם נגע תאונות הדרכים, הממיטות אסון על הנפגעים עצמם ועל בני משפחותיהם.

12. אשר לטענתו של המבקש, כי במקרים דומים הסתפקו בתי המשפט בעונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות - הרי שדינה להידחות. גם אם ניתן למצוא גזרי דין מקלים יותר, אין בכך כדי להעיד על כי העונש אשר הושת על המבקש חורג באופן מהותי ממדיניות הענישה הראויה, שכן כל מקרה לגופו ולנסיבותיו המיוחדות.

13. בהתייחס להמלצות שירות המבחן, אומר את זאת. כידוע, בית המשפט אינו מחויב לאמץ את המלצות שירות המבחן, הגם שיש ליתן להן את המשקל הראוי. ראייתו של בית המשפט רחבה יותר, וכוללת התייחסות למכלול של נסיבות ושיקולים, אשר אינם נמנים, בהכרח, על מערכת השיקולים המנחים את קצין המבחן (רע"פ 638/18 רוני גולן נ' מדינת ישראל (1.5.2018); רע"פ 9316/17 נדא שאער נ' מדינת ישראל (25.12.2017)). בית משפט לתעבורה, לא ראה לאמץ את המלצתו העונשית של שירות המבחן, וזאת לאחר שבחן בכובד ראש את מכלול השיקולים הצריכים לדבר, ובפרט את האינטרס הציבורי שעניינו מלחמת חורמה בנגע תאונות הדרכים הקטלניות ובכך אינני רואה כל עילה להתערב.

14. סוף דבר, דין הבקשה לרשות הערעור להידחות.

ניתנה היום, ז' בסיון התשע"ח (21.5.2018).

ש ו פ ט